

állapítanunk, hogy az író ennek a kutatásnak a fényében bizonyos vonatkozásban évekké előbb halt meg, mint életrajzi adata mondja. Minden nappal temetett valamit magából, s ez a borzongató, makacs játék, amelyről most lehullott a lepel, a nagy Gárdonyinak bizony csak torzképét mutatja. A fárasztóan ismétlődő, rapszodikus, homályos kifejezések azonban már csak az alliterációk és a gondolatritmus következtében is gyakran mégis megmutatják az írókat.

A naplóból biztosan megfejtettek, amelyekből a fentiekben jellegzetes szemelvényeket adtam, kisebb-nagyobb összefüggő részletek a kötet különböző helyeiről, csaknem minden oldaláról. Minthogy egyrészt minden egyes szó megfejtése legtöbbször komoly időt vesz igénybe még akkor is, ha a benne szereplő egyes jelek hangtartalma már egyértelműleg megállapítást nyert, másrészt meggyőződésem szerint a terjedelmes mennyiséget kitevő megfejtett részletek jól érzékeltetik az egész kötet tartalmát és további különösebben érdekes részletek már nem várhatók, nem láttam értelmét annak, hogy nagyon sok időt igénylő, aprólékos elemzéssel még további részleteket fejtsék meg s úgy érzem, hogy a fentiek alapján nyugodtan lezárhattam a kibogozás hosszadalmas munkáját.

Sikerült tehát megállapítanom, hogy mivel foglalkozott Gárdonyi élete végén magányos óráiban. Egy harminchárom év óta nyitott kérdés oldódott meg: Gárdonyi utolsó éveinek eddig lényegében fehér lapjait sajnos jórészt az előbbieken közöltekkel kell teleírnunk. Teljesen felesleges hangoztatnunk, hogy a magyar nép életével, a magyar falu problémáival annyi szeretettel foglalkozó Gárdonyi írói helyét és értékét életének ezek az utolsó évei már egyáltalán nem befolyásolják: úgy látszik, betegségről van szó, amely hosszú évekig tartott. Az írói művében található sok megható emberi megnyilvánulás, a szegények és szenvedők melletti annyi szép kiállítás után Gárdonyi élete végén elszakadt az emberi és társadalmi realitásoktól. Amint ez a naplókötet mutatja, abban a körben, amely ebben az időben érdeklődését olyan nagymértékben köti le, a magábaroszkodás és céltalan vergődés évei ezek, — sír felé hanyatló, szomorú évek.

Ha egyszer talán előkerül az ehhez a kommentár-kötethez tartozó napló vagy egy másik a sok közül, hiszen egyik-másik valahol még lappanghat, valószínűleg még valami hozzáfűzhető lesz az általam megrajzolt képhez, sőt esetleg valami értékesebbre is bukkanhatunk, ami közelebb hozhat ennek a kötetnek teljes megértéséhez is.⁷

ZOVÁNYI JENŐ

A MARBURGI EGYETEM MAGYARORSZÁGI HALLGATÓI 1859-IG

Ezt a névsort a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában őrzött kéziratgyűjteményből másoltam le. Azt hiszem, Hellebrant Árpád hagyatékából való, aki megbízást kapott a XVII. századbeli iskolázás történetének a megírására. Úgy sejttem, nehéz feladat volt ez neki, s nem is jutott tovább adatgyűjtésnél. A névsort bizonyára az utolsóelőtti helyen előforduló Koncz József (1829—1906) írta ki az eredetiből, habár nem az ő, általam jól ismert írása volt az, amiből én másoltam. Ez a szorgalmas kutató, ki több munkájával, főként a marosvásárhelyi református kollégium jeles történetével szerzett érdemeket, számos küttfőközlése alapján Tólnai Lajosnál »Közli József« gúnynévvel szerepel.

A névsor emitt következik:

1544. Johannes Hungarus Sidburgensis

Mathias Rodler hunnus

1551. Petrus Fabri Vaz

1596. Salamon Schönfelder Ungarus Apr. 8.

1607. Albertus Molnar Szenciensis Ungarus Maj. 8.

1608. Gregorius Farkas Varadinus

Stephanus Dorman Debrecinus

Michael Lani Zepsiensis

Michael Pastoris

Johannes Dayka

Stephanus Siderius Six.

Petrus Beszermeni

} Ungari 27 Febr.

} Ungari Sept. 4.

⁷ A napló megfejtésének részletei megtalálhatók a Magyar Tudományos Akadémia: kéziratárában őrzött értekezések között: a munkám első részéről szóló beszámoló 47/a—I. oszt., a kérdést lezáró tanulmányom pedig 47/b—I. oszt. sz. alatt.

- Johannes Filiczki Scepusius Hungarus Oct.
 1609. Stephanus Laskay Vizkeletensis Apr. 20.
 1610. Johannes Hayto Fegyverneki }
 Georgius Korocz Szepsi } Jul. 12.
 Paulus Benyos Szepsi }
 Daniel Pastoris Varsányi }
 Joh. P. Pastoris Chertvélyesi Jul. 12.
 Emericus Kincses Thasnadinus 22 jul.
 1613. Caspar Florian Komarinus }
 Martinus Pastoris Samsondi Hungari } jul. 30.
 Johannes Szemper ¹ }
 Steph. Pastoris Szántoi }
 Steph. Herman Keresszeghinus }
 Andreas Kisvardai } nov. 26.
 Jos. Pastor Ungarus }
 Martinus Wiski }
 1615. Andreas Bekesi 29 juli.
 1617. Joh. Füsüs Patachinus Ungarus }
 Thomas Suba Levai " } jul. 3—17.
 Martinus Dus Muraközi " }
 Michael Erto Belthekinus " }
 Franciscus Pastorics Thornaeus }
 Michael Aszalos Göncinus }
 Nicolaus Wari Ungarus Sept. 23.
 1618. Martinus K. Szilvasi }
 Benedictus M. Szentkirályi } Sept.
 Gregorius S. Nádudvari }
 1619. Martinus C. Rozsai }
 Petrus P. Pécsváradi Ungari 27 apr.
 Joh. Kaposinus }
 Gregorius Onadi } 11 jul.
 Steph. P. Tolnai }
 1620. Caspar Egri Lazari Ungarus 7 apr.
 1627. Petrus Rihelius Saxo Insula Transylvanus Sept.
 Johannes Lutsch Saxo Transylvanus Sept.
 1666. ² Christophorus Salder Rivulinus de Zalackna nobilis 3. Máj.
 1669. Johannes Janovics Puchovia Ungarus 17 jul.
 1672. Johannes Horvati de Békes Ungarus }
 Petrus Selyki Transylvanus " } 3 jul.
 Stephanus S. Patakinus " " }
 Michael Eperjessi " " 29 jul.
 Thomas Veresegyházi }
 Georgius Vásárhelyi }
 Paulus Bedő de Bölön } 17 augusti
 Johannes Dalnoki }
 Samuel Benckeo de Bölön }
 1672. Franciscus Pariz de Pápa Transylvano-Ungarus 17 nov.
 1673. Martinus Hosszufalusi Ungarus } 26 aug.
 Georgius Körmendi " }
 1677. Johannes Kotsi Debrecensis Hungarus 2 jan. 1677.
 1679. Johannes Bornagius Filcae = Scepusiorum Hungarus 9 aug.
 1680. Johannes Szondi Pannonius Hungarus 26 jan.
 1681. Georgius Polgari Ungarus ex Debrecen } 5 aug.
 Michael Vaji " " " }
 Johannes Szeremlyei Fölső-Eőrico-Ungarus }
 Mathias L. Medgyessi Saxo-Transylvanus 11 dec.
 Gregorius Lepsényi Ungarus 28 dec.
 1686. Gregorius Filepszállási Ungarus 1 jul.
 1692. Casparus Enyedi Magno-Varadino Ungarus 18 febr.
 1695. Paulus Divini Transylvanus Claudiopolitanus 31 aug.

¹ Szentpéteri vagy Szinpetri

² 1628—1659 az egyetem Kasselben.

1697. Paulus Teleki liber baro de Szeek Transylvano-Ungarus } 30 dec.
 Balthasar Zalani nobilis Transylvanus }
1703. Andreas Zentkerezti Claudiopolitanus-Transylvanus 20 apr.
 1717. Martinus Simony Ungarus ex comitatu Gomorksensis 15 okt.
 1724. Johannes Wisnyei Enyedino-Transylvanus 14 apr.
 1727. Martinus Besenyei Hungarus 3 apr.
 1728. Johannes Lázár de Gyalakuta eques Transylvano-Ungarus 19 jan.
 Paulus Szombati Sarkan Transylvano-Hungarus 21 jan.
 1729. Johannes Modra de Szathmar Hungarus 24 jun.
 Johannes Michael Warsani Hungarus Poseniensis 25 jul.
 1730. Johannes Diószegi Hungarus, 5 jul.
 1731. Paulus Bathmann¹ Ungarus 2 oct.
 1733. Sigismundus Esztergomi Hungarus } 17 aug.
 Andreas Paksi Hungarus }
1735. Samuel Tetsi Transylvano-Hungarus } 20 dec.
 Samuel Détsei " " }
1736. Johannes Weiskirch Transylvanus 12 oct.
 1737. Joannes Watsi Ungarus 12 jul.
 1738. Samuel Herberth von Cronstadt in Siebenbürgen 30 jun.
 Godofredus Schwarz Iglovia-Scepusiensis Hungarus 6 sept.
 1741. Johannes Kolosi Transylvano-Siculus 14 febr.
 1742. Andreas Marusi Patachino-Hungarus Sajószentpéteriensis 8 mart.
 1746. Paulus Wiski Hungarus ex comitatu Maramarosiensi ex oppido Visk } 15 sept
 Josephus Tetsi Hungarus natus in districtu Kővár oppido Berkesz }
1748. Gregorius Palfalvi Patakino-Hungarus 3 jul.
 1749. Stephanus Simon Transylvano-Hungarus Agropolitanus } 22 szept,
 Andreas Széki " " " }
1751. Stephanus Dálnoki Transylvano-Hungarus } 5 oct.
 Stephanus Filep Agropolitanus Transylvano-Hungarus }
1753. Stephanus Katso Hungarus } 22 aug.
 Michael Benkő " " }
1754. Sigismundus Székely Transylvano-Hungarus 4 aug.
 1755. Stephanus Botz } Transylvani 29. aug
 Joannes Benedek }
1757. Adamus Balog Hungarus ex comitatu Szathmariensi oppido Matolts 14 jun.
 1764. Michael Tunyogi Hungarus ex comitatu Borsodiensi pago Dorogma 28 jun.
 1766. Johannes Benkő Transylvano-Hungarus 24 maj.
 Michael Szilágyi Transylvanus de-Akosfalva, 6 oct.
 1767. Stephanus Vásárhelyi Transylvano-Hungarus } 10 jan.
 Stephanus Gombási Transylvano-Hungarus }
1768. Adamus Kuthi Hungarus ex collegio Debrecinensi 26 jul.
 Stephanus Molnár Hungaro-Transylvanus e collegio Agropolitano } 19 aug.
 Samuel Ardai Transylvano-Hungarus e collegio Agropolitano }
1769. Stephanus Tönkő Szilágyi Debrecinus 16 Martii.
 Georgius Ardey Hungarus Madensis } 22 aug.
 Daniel Marialaky Debrecino-Hungarus }
1770. Daniel Zilahy " " } 20 jan.
 Stephanus Váradi " " }
- Gregorius Szalay " " } 6 jul.
 Josephus Szikszai " " }
- Gregorius Rozgonyi Ketszketimino-Hungarus 13 aug.
 Joannes Szántó Debrecino-Hungarus 31 aug.
 Stephanus Bascha² Transylvano-Hungarus Agropoli oriundus 18 oct.
 Samuel Simon Transylvano-Hungarus ex sede Siculicali Maros Lőrincfalva
 oriundus 18 oct.
 1771. Stephanus Szathmari Debrecino-Hungarus 22 aug.

¹ Bizonyosan : Szathmári.

² Nyilván Basa

1772. Franciscus Foris Transylvano-Hungarus }
 Emericus Kiss Debrecino-Hungarus } 20 máj.
 Georgius Szondi " - " }
 Joannes Abats Transylvano-Hungarus } 13. okt.
 Josephus Földesi Hungarus }
 Nicolaus Tetsi } Transylvano-Hungari 3. nov.
 Petrus Demjén }
1773. Petrus Balog Debrecino-Hungarus 5. jul.
 Joannes Kőroessi " - " 20. jul.
 1774. Michael Szilágyi " - " 28. apr.
 Stephanus Turótzí Patachino-Ungarus } 14. jul.
 Andreas Gereb Debrecino-Hungarus }
 Josephus Jantso } Wasarhelyino-Transylvani 2. aug.
 Michael Jantso }
1775. Josephus Keresztes Claudiopolitano-Transylvanus 11. aug.
 1775. Sigismundus Veres } Debrecino-Hungari 28. mart.
 Martinus Podocky }
 Stephanus Szabó Transylvano-Hungarus 26. sept.
1776. Samuel Literati } Debrecino-Hungari 24. jun.
 Michael Szalai }
 Georgius Jenei Debrecino Hungarus 12. aug.
 Georgi s Jenei Debrecino Hungarus 12. aug.
 Josephus Nagy } Wasarhelyino-Transylvani 18. szept.
 Paulus Décsei }
1777. Michael Maior Debrecino-Hungarus 6. oct.
 1778. Joannes Szilágyi Debrecino-Hungarus 21. apr.
 Michael Motsi " " 24. sept.
 1779. Josephus Peterfy " " 16. apr.
 Samuel Intze Transylvanus 5. mai.
 Michael Ketzi Hungarus ex comitatu Comaromiensi } 17. máj.
 Joannes Fodor " " Bereghiensis }
 Petrus Turos " " Baroniensi 28. jun.
 Johannes Sárváry " " Szaboltsensi 30. oct.
1780. Ladislaus Péterffy Transylvano-Hungarus 12. jun.
 1781. Samuel Szász " " } 21. sept.
 Josephus Balogh " " }
1782. Samuel Sági Debrecino-Hungarus 24. ápr.
 1783. Adamus Herepei Transylvano-Hungarus ex coll. Enyedensi 26. nov.
 1784. Georgius Nagy } Marosvasarhelyino Transylvani 13. oct.
 Ladislaus Makay }
1785. Joannes Sebes Silai Transylvanus 11. oct.
 1786. Gabriel Szilagy Debrecino-Hungarus }
 Josephus Toth Hungarus ex comitatu Comaromiensi } 2. oct.
 Josephus Salanki (?) Patakino-Hungarus }
 Michael Szigethi Transylvano-Hungarus }
 Samuel Török Transylvano-Hungarus } 21. oct.
 Gabriel Bathori Hungarus }
1787. Johannes Csekei Szetseino-Hungarus }
 Andreas Kiss Debrecino-Hungarus } 24. febr.
 Samuel Vasarhelyi Nagykőröso-Hungarus }
 Michael Sala Transylvano-Hungarus 22. oct.
 David Jancso " " 27. oct.
1788. Sigismundus Imre " " } 9. nov.
 Josephus Kováts " " }
 Stephanus Pápai " " } 15. nov.
 Simon L. Borosnyai " " }
1789. Johannes Musai Hungarus 20. jun.
 1790. Laurentius Witályos Transylvano-Hungarus } 31. mart.
 Andreas Kondor " " }

- Stephanus Csontos Debrecino-Hungarus } 1. mai.
Stephanus Bernáth Debrecino-Hungarus }
Johannes Galatzi Transylvano-Hungarus } 13. oct.
Georgius Szabó " " }
1791. Michael Benkő " " 5. jun.
Alexander Fartzádi " " 6. oct.
1792. Simon Pétsi Transylvanus Wasarhelyino-Hungarus } 19. oct.
Sigismundus Nagy " " }
1793. Michael Atányi Hungarus 5. jun.
1794. Martinus Albert Transylvanus Kiskendensis 8. oct.
1795. Samuel Biro Transylvano-Siculus 22. nov.
1796. Martinus Székely Transylvano-Hungarus de Somsod } 24. oct.
in sede Székely à Maros }
Alexius D. Krizbai Transylvano-Hungarus }
1798. Sigismundus Benkő Transylvanus 22. sept.
Michael Marusi Transylvanus de Wasarhely 22. sept.
1800. Paulus Ercsei Transylvanus 17. nov.
Samuel Erdődi " " "
1801. Ladislaus Tunyogi de Gelej com. Borsod. 2. aug.
1802. Joannes Vámosi }
Adamus Virág }
Michael Derecskei } Ungari 5. jul.
Michael Páli }
Joannes Etsedi }
Albert Marjai }
Alexander Nagy de Sárpatak Transylvano-Hungarus } 24. oct.
Samuel Nagy de Vasarhely Mezőkölpény }
Samuel Jeremias ex comit. Veszprém 28. oct. }
1803. Franciscus Kisvárdai ex com Szabolcs } 13 jun.
Michael Katona " " " }
1804. Franciscus Váli Hungarus 19. jul.
Joannes Buzinkai Ungarus 22. aug.
Jacobus Zsoldos " }
Josephus Imre " } 13. sept.
Franciscus Maller " }
Josephus Szikszai " }
Josephus Inczédi Ungarus 17. sept.
Nicolaus Cseh " 27. sept.
Simeon Incze Transylvanus } 3. oct.
Alexius Vályi " }
1805. Stephanus Fazekas Hungarus }
Stephanus Palozdís (!) " } 10. jun.
Stephanus Takács " }
Josephus Galamb " }
Franciscus Német " } 19. jun.
Samuel Szél (vagy Széts) " }
Gedeon Zagoni " 3. sept.
Daniel Fábián Transylvano-Hungarus 28. sept.
1806. Georgius Sarlai Hungarus 7. aug.
1807. Petrus Kassai " 18. apr.
Joannes Tőkés Transylvanus 17. jul.
1808. Joannes Soltra Hungarus } 2. apr.
Casparus Mező " }
Joannes Csengy " }
Samuel Ambrus " 10. oct.
1810. Sam. Scholtz Iglo Hungarus 23. apr.
1811. Aegedius Widitsch Hungarus 13. jan.
1813. Michael Frid. Schuller Nagysinko-Ungarus 28. oct.
1814. Michael Nagy Hungarus Veszpremensis 4. febr.
1816. Stephanus Papp Veresberény, Veszprém 27. apr.
Paulus Vályi Transylvanus 7. jul.
Josephus Szalatnai ex pago Morawetsch Bohemus 27. nov.

1817. Johannes Korondi Transylvanus 9. dec.
 1818. Ludovicus Thuroczi ex possessione Enying Veszprém 28. apr.
 Nicolaus Horváth de Gerend Transylvanus privignus Dr. Marusi 26. sept.
 1819. Josephus Szőke de Magyaros Transylvanus 25. jun.
 1828. Ludovicus Dömötör ex possessione Dab in com. Pestiensis Hungarus 1. apr.
 1830. Johannes Ercsei e Berekeresztur } Transylvani 10. dec.
 Stephanus Bárdi e Lőrincréve }
 1833. Johannes Kelemen Klausenburg Transylv. 4. jul.
 1844. Stephanus Dane de Székelykeresztur in Transylvania } 12. jan.
 Johannes Szini Miskolc }
 Franciscus Jánosi } Transylvani 26. jun.
 Alexander de Zeyk }
 1845. Josephus Szabó } Transylvani dec.
 Sámuel Varga de Selye }
 1846. Stephanus Török } Transylvani nov.
 Georgius Molnár }
 Ignatius Benedek Transylvanus dec.
 1855. Alexander Vajna e pago Göcs in Transylvania } 10. nov.
 Georgius Urr Vasarhelyensis }
 1857. Dionysius Bodola Marosvásárhelyensis in Transylvania 28. oct.
 Josephus Garda Nagyfűlpösensis in Transylvania 28. oct.
 1858. Josephus Kovács ex oppido Stálhor (?) in Ungaria 8. jan.
 Josephus Koncz e pago Bözöd in Transylvania 19. nov.
 1859. Gedeon Zombori ex urbe Marosvásárhely in Transylvania 16. maj.